

SØVÆRNS- ORIENTERING

Minelæggeren FYEN med eskadrechefstander sat. (SVN FOT)

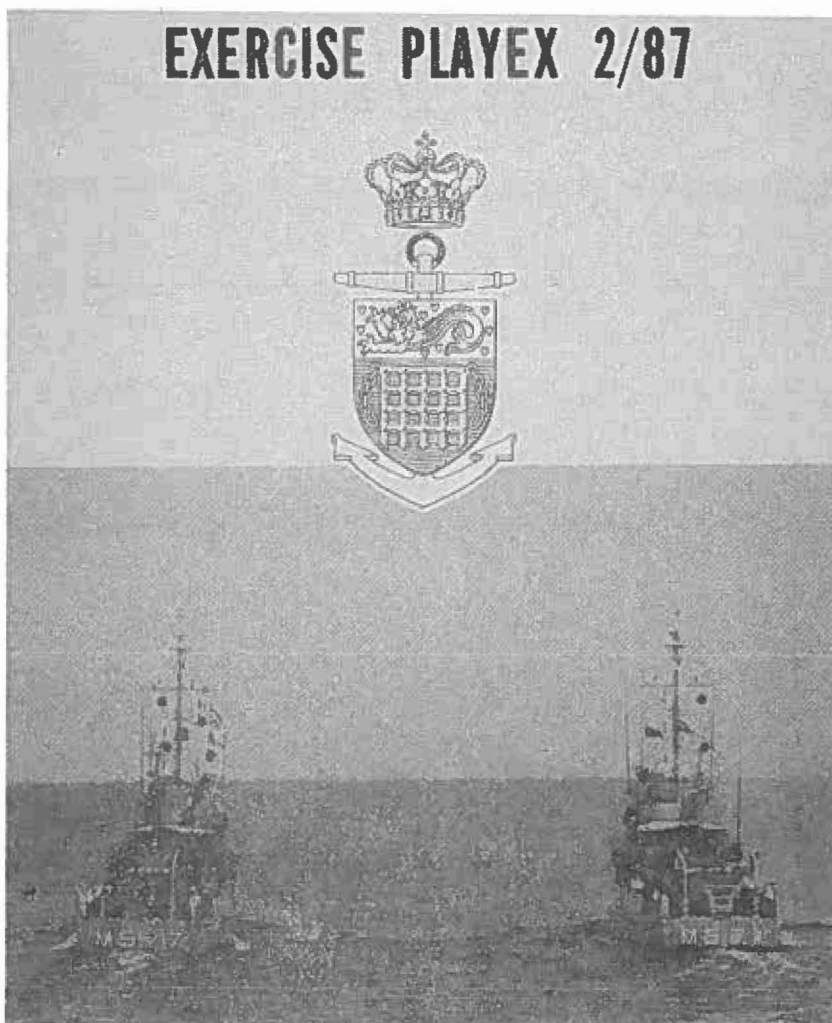
ØVELSE PLAYEX 2/87

Øvelse PLAYEX 2/87 blev gennemført i perioden 7-11 december med deltagelse fra Mineskibseskadren, Torpedobådseskadren og NATO's stående minerydningsstyrke i Kanalområdet (STANAVFORCHAN) under ledelse af chefen for Mineskibseskadren, der havde hejst sin kommando i henholdsvis minelæggeren FALSTER og minelæggeren FYEN.

PLAYEX 2/87 blev gennemført i Kattegat og Store Bælt samt i Sønderborg og Åbenrå, hvor 2 torpedobåde deltog i en øvelse med Marinehjemmeværnet.

Vejrguderne var undtagelsesvis med øvelsesledelsen, således at det planlagte øvelsesprogram kunne gennemføres med torpedoskydninger som eneste aflyste øvelse.

Som en del af PLAYEX 2/87 indeholdt øvelsen DA-PASSEX med STANAVFORCHAN. STANAVFORCHAN deltog med 7 enheder fra Danmark, Belgien, England, Holland og Vesttyskland. En styrke sammensat af 1 depot-/kommandoskib og minejagere og -strygere.

Forsiden til øvelsesordren for øvelse PLAYEX 2/87

Chefen for Søværnets operative Kommando overværede en del af øvelsen, med besøg bl.a. ved Torpedobådseskadren og STANAVFORCHAN-enheder.

Med PLAYEX 2/87 afsluttedes øvelsesåret 1987.

(MSE)

Kommandostrygning i fregatterne

I forbindelse med nytårsparaden på Holmen den 4. januar var næsten hele Flåden samlet, idet Inspektionsskibseskadren, Marine-distrikterne og de enheder, der var på station, måtte undværes.

Chefen for Søværnets operative Kommando understregede i sin tale, at nytårsskiftet var af stor betydning for Flådens fremtid, idet der samme dag skulle stryges kommando i fregatterne PEDER SKRAM og HERLUF TROLLE. Kontreadmiralen gennemgik i sin tale udviklingen gennem de senere år, set med Flådens øjne og med bl.a. inspiration i Hendes Majestæt Dronningens seneste nytårstale, hvor det hed: "Vi skal tro på vort eget værd, tro på at vi betyder noget - og som danskere" og tilføjede: "Derfor tør vi fejre fortidens bedrifter". Kontreadmiralen fortsatte:

Chefen for Søværnets operative Kommando modtager paraden ledsaget af chefen for Fregateskadren. (SVN FOT)

"For os i den danske Flåde er disse ord særligt aktuelle idag, hvor vi nu med en sær blanding af sorg og harme oplever, at tidernes uforstand har bragt det derhæh, at vi i hvert fald for en tid skal stryge kommando i fregatterne PEDER SKRAM og HERLUF TROLLE. Disse enheder har i det senest forløbne år trods bemandingsproblemer endnu engang under øvelser og mønstringer demonstreret deres overlegne kapacitet, og vi berøver temporært Flåden en væsentlig del af dens indsatsberedskab og evne til løsning af samtlige påhvilende opgaver incl. deltagelse i NATO's stående Atlanterhavsstyrke.

Vi gør det i mindet om fortidens bedrifter - ikke alene i de hundrede år, hvor fregatter i Flåden har bidraget til, at vi tør fejre disse bedrifter, men især i erindringen om, at vore to nuværende navnkundige fregatter i en ganske særlig grad har skabt betydelig respekt hos vore allierede om den danske Flådes professionelle stude og evne til at være en militært troværdig partner.

Fra kommandostrygningen.

(SVN FOT)

Men vi stryger også kommandoen i en tro på vort eget og den danske Flådes værd, en tro på, at nedgangstiden for en ende, og at vi atter vil få midler til at leve op til at bemane fregatter og mine-læggere i forsvarligt omfang..."

Kontreadmiralen sluttede med at sige:

"Jeg har ofte hævdet - og fundet forståelse for - at Flådens tarv også er personellets tarv. Vi kan kun trives, når vi tror på værdien af det arbejde, vi udfører, og den gerning vi har valgt".

Efter chefen for Søværnets operative Kommandos tale blev flag og kommandotegn i fregatterne nedhalet. (MST)

Chefen for Søværnets operative Kommandos tale er bilagt nærværende nr. af Søværnetsorientering.

Videregående uddannelse for mellemledere (stampersonel) på Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole

I løbet af efteråret er den videregående uddannelse for stampersonel i søværnet påbegyndt ved Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole (SRS), og der har været afholdt to kurser for Trin I (VUT-I/ML) og et kursus for Trin II (VUT-II/ML), alle med 16 elever.

For alle tre hold gælder, at eleverne har været meget positivt indstillet og har gennemført den meget krævende uddannelse med godt humør og stor interesse. SRS føler, at de opstillede krav til uddannelserne er blevet opnået, og en væsentlig faktor for det gode resultat må tilskrives SRS status som kostskole, hvor eleverne har haft lejlighed til, som grupper, at arbejde videre med deres pensum uden for normal undervisningstid.

VUT-I/ML har til formål at give eleverne den viden, de færdigheder og de holdninger, der kvalificerer dem til at forrette tjeneste på højere funktionsniveau for mellemledere og har især koncentreret sig om lederskab- og faglæreruddannelsen. Eleverne har bl.a. som gruppearbejder, udarbejdet et antal fagplaner indenfor specifikke emner. Disse fagplaner er tilsendt berørte myndigheder, og det er SRS håb, at disse fagplaner med udbytte kan anvendes i søværnet og dermed forbedre uddannelsen i vore enheder.

VUT-II/ML har som formål at give eleverne den viden, de færdigheder og de holdninger, der kvalificerer dem til at forrette tjeneste på højeste funktionsniveau for mellemledere. Efter afslutning på SRS skal eleverne yderligere gennemgå et ledelsesmodul af en uges varighed ved Forsvarets Center for Lederskab (FCL 32). Uddannelsen ved SRS har bl.a. omfattet

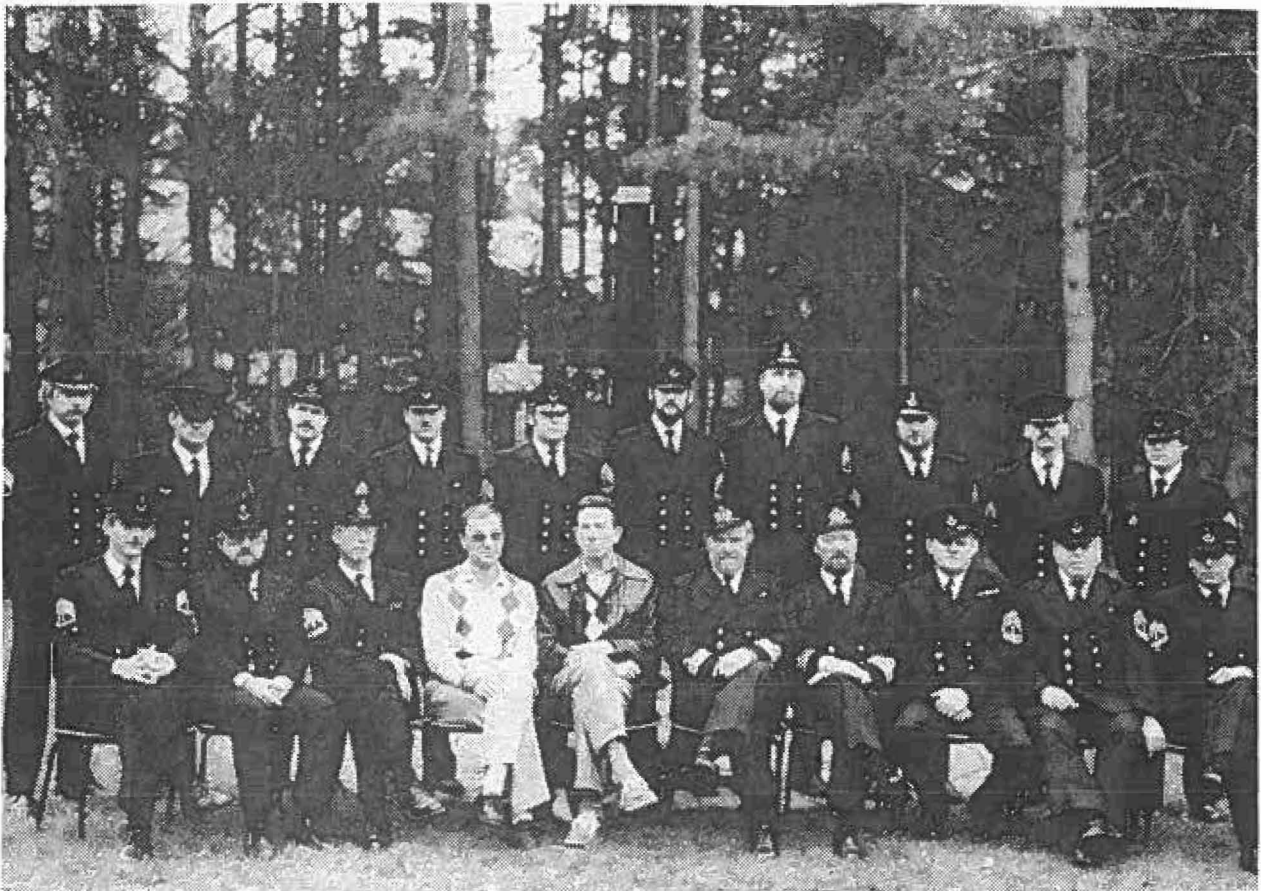
- Forsvarets organisation og opgaver samt totalforsvar,
- Stabsorganisation og arbejdsformer i stabe,
- Sagsbehandling og sagsfremstilling,
- EDB orientering,
- Logistik og forvaltning.

Ved afslutning af VUT-II uddannelsen vil eleverne være i stand til at foretage selvstændig sagsbehandling indenfor deres respektive specialer, og det er SRS håb og ønske, at deres fremtidige tjenestesteder vil udnytte de muligheder, der herved åbner sig.

Ved en så stor nyskabelse som VUT-II/ML er det naturligt, at

der efter det første kursus vil være behov for ændringer i indholdet af de enkelte fagplaner, som er styrende for kursets afvikling, og SRS gav eleverne, som en afsluttende hovedopgave i sagsbehandling, at foreslå ændringer. Disse hovedopgaver er for tiden under vurdering ved SRS og vil i muligt omfang indgå i planlægning for de følgende VUT-II/ML kurser, der vil starte ved SRS i august og oktober 1988.

Efter afslutning af det første kursus VUT-I/ML i oktober 1987 udarbejdede holdet et indlæg til SVN ORT, dette er optaget i SVN ORT 17/87. På tilsvarende måde blev første hold VUT-II/ML, der afsluttede uddannelse den 11. december, opfordret til at foreslå et indlæg. Dette bringes hermed, som udarbejdet af holdet:

De 16 elever på Søværnets første videreuddannelsestrin II (VUT II) for mellemledere fotograferet sammen med lærerstaben. (SRS FOT)

Søværnets første videreuddannelse Trin II for mellemledere (stampersonel) ved Søværnets Sergent- og Reserveofficersskole

Søværnets første videreuddannelse trin II (VUT II) for mellemledere, startede 19. oktober 1987. De 16 elever der blev optaget havde vidt forskellige forudsætninger. Yngste elev var eksempelvis oversergent og 27 år og ældste seniorsergent I og 52 år. Dette faktum fik ikke negativ indflydelse på sammenholdet, snarere tværtimod.

Formålet med kurset er at bibringe eleverne en sådan viden, at de kan virke som mellemledere i søværnet på højeste funktionsniveau (231).

Eleverne var indkvarteret ved SRS og rammerne omkring kurset var i orden. Indholdet af fagplanerne var særdeles relevant, og undervisningen godt tilrettelagt. Dette bibragte eleverne en positiv holdning, der blev fastholdt hele kursusforløbet.

Som støttefag kan bl.a. nævnes Virksomhedsorganisation og EDB-orientering på merconomniveau. Undervisningen foregik ved civile lærere fra Frederikshavn Handelsskole. Specielt disse 2 fag gav eleverne et virkeligt godt udbytte, dog uden civil kompetence.

På kurset var der ekskursioner til flere forskellige myndigheder i forsvaret. Her kan bl.a. nævnes Hovedkvarteret for de allierede styrker i den sydlige del af NATO's Nordregion (BALTAP), Forsvarskommandoen, Søværnets Materielkommando, Hærens Materielkommando, Søværnets operative Kommando samt Forsvarsministeriet.

De 8 uger, der er afsat til kurset, må vurderes at være for kort tid. Holdet var enige om, at 10 uger vil være mere passende.

For indplacering på højeste funktionsniveau er det en betingelse, at ledelsesmodulet, FCL 32, bliver gennemført før eller umiddelbart efter kurset ved SRS. På FCL 32 har søværnet kun 4 pladser ud af 32, og kurset afvikles 6 gange årligt. Kurset ved SRS er 16 mand 2 gange årligt. Dette er ensbetydende med, at der kun er ca. halvt så mange pladser ved FCL, som ved SRS på årsbasis.

Alle 16 elever på holdet føler, at de har fået en viden, der kan bruges i deres fremtidige virke i søværnet. Det er dog ønskeligt, at der foretages justeringer i de enkelte fagplaner.

(SRS)

HVIDBJØRNENS adoptionsbesøg i Julianehåb

Lørdag den 21. november 1987 anløb HVIDBJØRNEN (HVBJ) Julianehåb. Der var to grunde til anløbet. Dels skulle skibet aflevere et maleri til byens kirke dels er HVBJ adopteret af Julianehåb.

Lørdag aften var HVBJ vært ved en middag for byens honoratiories. Middagen viste sig at blive særdeles vellykket. Da hele selskabet strakte ben efter middagen, blev HVBJ alarmeret af det lokale politi. Det drejede sig om en afkræftet mand på et nærliggende fjeld, som ikke var i stand til at klare sig selv. Kort tid efter var HVBJ under gang.

Inspektionsskibet HVIDBJØRNEN under gang. (SVN FOT)

På trods af, at HVBJ ikke råder over Lynx-helikopter, lykkedes det ved hjælp af lyspejlinger at stedbestemme den forulykkede og derefter dirigere en GLAIR-helikopter til stedet, hvor den samlede den forulykkede op. Operationen varede ialt 2½ time, så lige inden midnat anløb HVBJ Julianehåb igen.

Om søndagen var tre hold fra HVBJ med i en indendørs fodboldturnering. Hold 1 lagde fint ud med at vinde en kamp uden modstander, men måtte se sig slået i de følgende. Hold 2 klarede sig lidt bedre ved at vinde den første kamp uden modstander, og de vandt også kamp nr. 2, men måtte se sig slået senere formentlig p.g.a. dårlig kondition. Hold 3 nåede heller ikke længere end de indledende runder, men det var en fin eftermiddag.

Om søndagen var besætningen geninviteret til spisning på det nyopførte "Hotel Qaqortoq". Efter en særdeles velsmagende grønlandsk menu, blev der holdt tale af både chefen for HVBJ og borgmester Henrik Lund. Men også en af de lidt ældre kvindelige gæster rejste sig og fortalte, med Lars Emil Johansen som tolk, om flådebesøg i Godhavn da hun var ung pige, og det fremgik med al ønskelig tydelighed, at det heller ikke dengang var kedeligt at sejle inspektionsskib.

Mandag blev det maleri, som HVBJ havde fragtet fra Danmark til Julianehåb overrakt til menighedsrådet i byrådssalen. Fra skibet deltog chef og næstkommanderende.

Efter overrækkelsen blev maleriet ført til byens kirke, hvor der i den anledning blev holdt gudstjeneste. Tirsdag foregik på helt normal vis med skibs- og vedligeholdelsesarbejde.

HVBJ forlod Julianehåb efter et godt og vellykket besøg onsdag den 25 november med borgmester Henrik Lunds ord in mente: "Nu har HVIDBJØRNEN været adopteret i Julianehåb i 25 år. Julianehåb ser meget gerne, at et nyt inspektionsskib også bliver adopteret i Julianehåb".

(HVBJ)

Marineforeningens Københavnsafdelings platteoverrækkelse

STANDARD FLEX 300-projektet er blot et af eksemplerne på vor evne til nytænkning indenfor forsvaret, udtalte forsvarschefen, admiral Sven E. Thiede ved en sammenkomst i Søværnets Materielkommando den 4. december.

Admiralen glædede sig over den brede politiske enighed bag såvel dette projekt som en kommende erstatning for HVIDBJØRNEN-kl.

Han fremhævede også - som noget centralt - at u-bådsvåbnets fremtid nu er sikret, og han udtrykte håb om en fornuftig løsning på Holmen-problemet.

Anledningen til forsvarschefens tilstedeværelse var en platteoverrækkelse.

Marineforeningens Københavnsafdeling har på 11. år i træk ladet fremstille platter med maritime motiver, og nu kunne formanden, kaptajnløjtnant Flemming Larsen overrække årets platte til Forsvarschefen og til chefen for FLYVEFISKEN, orlogskaptajn Niels C. Borck.

Fra platteoverrækkelsen. (SVN FOT)

Årets motiv er nemlig FLYVEFISKEN, verdens første og hidtil eneste STANDARD FLEX-skib.

Det drejer sig om en skibstype, som primært skal varetage farvandsovervågning, men som ved anvendelse af et modul-koncept på kort tid kan skifte mellem de moduler, operative hensyn kræver.

Dansk industri har i forbindelse med sit engagement i projektet fået chancen for at udvikle nye produkter, som også vil kunne

anvendes i eksportøjemed.

Meget apropos foregik platteoverrækkelsen ganske kort tid efter 20-års dagen for oprettelsen af Søværnets Materielkommando.

Helt naturligt var de tilstedeværende repræsentanter for Søværnets Materielkommando (SMK) stolte af deres nyeste resultat.

I mødesalen i SMK's centralledelse på Holmen - "Det lille Amalienborg" - præsenteredes gæsterne for en interessant videofilm om STANDARD FLEX 300-projektet. Den drejer sig om en informativ og fremragende gennemgang, skabt af ingeniør Moth-Poulsen i samarbejde med Jørgen Gerdorf og Niels C. Borck. Ingeniøren pegede dog - meget beskedent - på den store hjælp, som var ydet af en række af SMK's medarbejdere.

Orlogskaptajn Niels C. Borck, der således er såvel skibschef som filmmand, takkede for platten og overrakte samtidig et eksemplar af orlogsskibets våbenskjold til Marineforeningens Københavnsafdeling. Det var eksemplar nr. 2, nr. 1 er modtaget af Hendes Majestæt Dronningen.

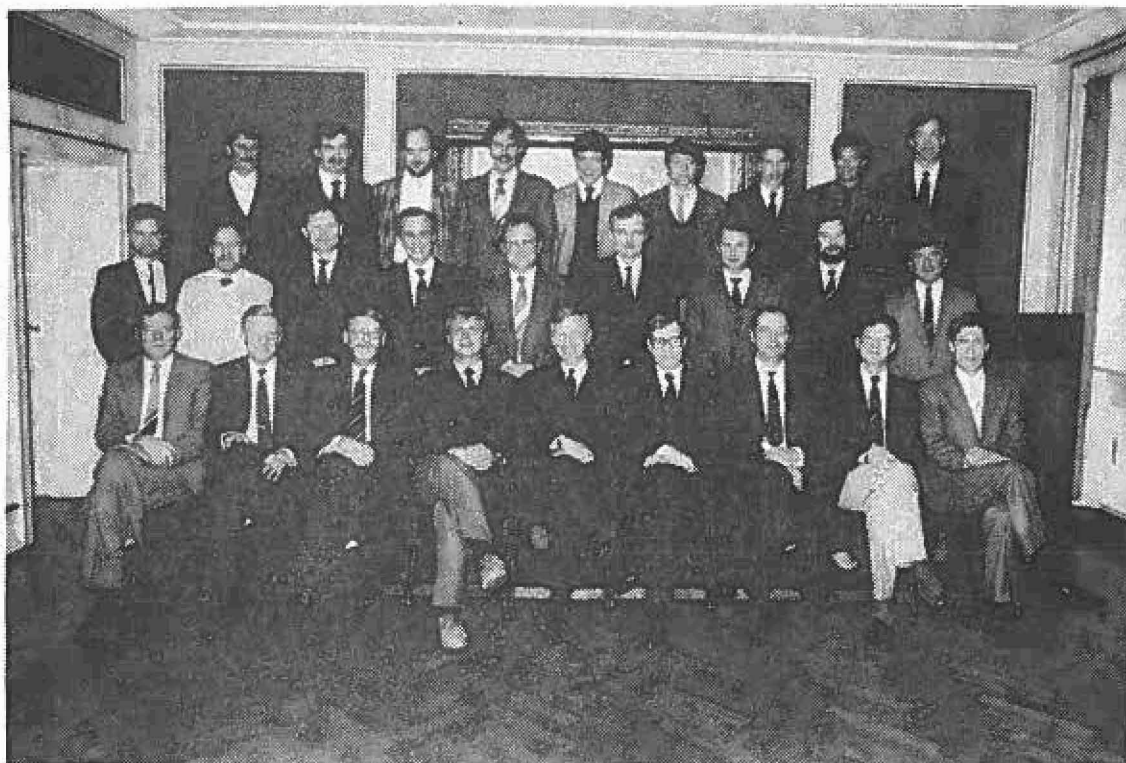
Navnet FLYVEFISKEN har tidligere i Flådens historie været anvendt 6 gange, senest i 1911 og 1954.

(MF Kbh.afd.)

GLIMT FRA SØVÆRNETS HVERDAG

I anledning af Søværnets Flyvetjenestes (SVF) 25 års jubilæum blev der afholdt en middag i Søofficers-Foreningens lokaler. Ud af 55 aktive og tidligere aktive piloter mødte 27 op for at deltage og udveksle minder fra den forgangne periode.

En speciel lykønskning blev overrakt af TIM, der var tjenstgørende ved SVF i perioden 1979-1983 som engelsk udvekslingspilot. TIM ankom til København direkte fra Lagos med lykønskninger til SVF med de 25 år fra det 7 måneder gamle Nigerian Navy Air Arm, hvor TIM fungerede som Westland project manager på Naval Air Station Ojo i Lagos, i forbindelse med indkøring af 3 engelsk fremstillede LYNX MK 89.

På billedet taget ved lejligheden ses fra venstre mod højre:
Bagerste række: FAK LAR KAF VØR HAC ROM JUM NIC STA
Mellemste række: RUE VØN DUE CAL MAN BES KAS NES TIM
Forreste række: BEC LUN JAN SVA SAK HAN JAC PEL HAS. (SVN FOT)
(SVF)

Søværnets Officersskole

Søværnets Officersskole motivet for Marineforeningens julemærke 1987

ter og siden 1939 i den afbillede institution.

På Nyholm, der er den ældste af de øer, der er fremkommet ved opfyldning af det store vandareal ud for København, ligger i dag Søværnets Officersskole. Indtil 1927 lå der på denne plads et skibsbygningsværksted, der forud for skolens bygning blev flyttet til Dokøen.

Skolen bestod i sin oprindelige form af en undervisnings-,

Siden 1701 har det danske søværn uddannet sine officerer til i samme person at rumme såvel dygtige skibsførere som duelige søkrigere. Uddannelsen er gennem tiderne gennemført på forskellige lokalite-

en beboelses- og en idrætsfløj. I begyndelsen af 1960'erne blev beboelsespligten for kadetterne ophævet. Da behovet for undervisningsfaciliteter samtidig var væsentlig større end ved skolens ibrugtagning, blev beboelsesfløjen ombygget til undervisningsformål.

Projekteringen og ledelsen af opførelsen af Søværnets Officersskole blev overladt til arkitekt Jens Klok. Opførelsen blev påbegyndt i august 1938. I oktober 1939 kunne undervisningen iværksættes, selvom skolen ikke på dette tidspunkt stod helt færdig. Den officielle indvielse kunne imidlertid først finde sted den 7. januar 1946, idet færdiggørelsen var stillet i bero i krigsårene. I indvielseshøjtideligheden deltog Hans kongelige Højhed Kronprins Frederik og Hans kongelige Højhed Prins Knud.

Med Søværnets Officerssskole råder Flåden over en institution, der i anvendelsen indfrier moderne krav til fleksibilitet, og som i sin udformning er en praktisk og værdig ramme om den daglige uddannelse af officerer i søværnet.

Fra en trapezformet forplads føres den besøgende gennem hovedindgangen ind i skolens hall. Fra dette rum fører en kejsertrappe op til skolens øvre etager. På hver side af trappen er der, gennem dobbelte svingdøre, adgang til skolens aula. Den sydvendte 150 kvadratmeter store gavl er udformet som et stort sammenhængende glasparti, gennem hvilket et blødt lys giver det patinerede egetræsgulv en varm gylden glans. Det samme lys rammer i den nordvendte gavl Danmarks største kalkmaleri, malet af Anton Hansen.

Billedet er skænket af det Modeweg'ske Legat med motiv fra slaget i Køge Bugt 1. juli 1677, baseret på en skitse af kommandør Paul Sinding. Aulaen er et åbent rum i 2 etagers højde med rundgående balkoner på 1. og 2. etage. Fra disse balkoner, hvis gelænderlister er fremstillet af mahogniblokke fra Dansk-Vestindien, hjembragt med INGOLF af Prins Valdemar og Prins Axel, er der indgang til klasselokaler.

Søværnets Officerssskole råder over en righoldighed af historiske objekter, såsom våben, malerier, bøger, mønter og medaljer. Blandt skolens klenodier er Lord Nelson's brev til skolens daværende chef, kommandør Hans Christian Sneedorff. I dette brev udtrykker Lord Nelson smukke ord om det danske kadetkorps indsats under "Slaget på Reden" den 2. april 1801. Brevet var led-

saget af to medaljer som gave til "Søkadetakademiet", som var skolens navn på dette tidspunkt.

I dag uddanner Søværnets Officersskole officerer af linien. Der dimitteres hvert år officerer med en operativ, en maskinteknisk eller en elektronikmæssig baseret uddannelse. For alle retninger gælder det, at uddannelsens varighed er ca. 3 år på Officersskolen. Der er til stadighed et elevantal på ca. 150 kadetter fordelt på tre alderstrin.

Der gives herudover en Videregående Officersuddannelse af 18 måneders varighed for officerer, der har haft nogle års praktisk tjeneste i søværnet, og som ønsker at modtage karriereorienterede uddannelsesstilbud.

(MF)

INDLAND KORT

Inspektøren for Søværnets tjenestestedsbesøg ved Undervandsbådseskadren

Inspektøren for Søværnet aflagde torsdag den 3. december tjenestestedsbesøg ved Undervandsbådseskadren. Chefen for Undervandsbådseskadren modtog Inspektøren for Søværnet, hvorefter der var en orientering ved Undervandsbådseskadrens stab om materiel-, personel- og uddannelses-situationen ved eskadren. Efter denne orientering var der en kort rundvisning i Undervandsbådseskadrens bygninger.

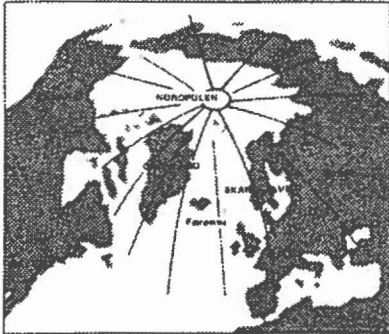
Flådebesøg

Den tyske (BRD) 7. Mineskibseskadre bestående af minestrygerne MINERVA, DIANA, LORELEY, ATLANTIS og ACHERON aflægger rutinebesøg på Flådestation Korsør i perioden 18-22 januar.

Chef for styrken vil være kommandørkaptajn D. Bleck om bord i ACHERON. Samlet besætning: 10 officerer og 115 andre befalingsmænd og menige.

UDLAND KORT

Katamaran minerydningsfartøjer til den norske flåde

Den norske forsvarsminister har godkendt et projekt, der skal sikre den norske flåde en ny minerydningsstyrke baseret på en katamaran konstruktion.

Konceptet bliver udviklet af den norske søværnets logistik kommando i Bergen i samarbejde med Forsvarets Forskningstjeneste og Norsk Veritas. Norske værfter, der har bygget katamaraner til civilt brug, er ligeledes involveret i projektet.

Planen omfatter bygning af 6 minestrygere og 4 minejagere. Kontrakten vil blive undertegnet i år og den første enhed bygges i 1989 og den sidste leveres i 1996. Prisen på de 10 enheder forventes at blive 2 milliarder norske kroner. De nye fartøjer vil erstatte de 10 enheder af SAUDA-klassen (ex. US ADJUDANT-klasse), der fortsat er operative. Enhederne vil blive bygget i Norge og forsynet med udstyr af såvel norsk som udenlandsk oprindelse.

Luftpuden, der skabes af overfladeeffekten mellem de to skrog, vil bære fartøjet højt i vandet. Fartøjerne, der skal bygges i glasforstærket plastik efter sandwich metoden, forventes at få en fart på 30 knob og vil blive tilpasset operationer i norske kystfarvande. Det forventes, at konstruktionen vil betyde et skub fremad for skibsbygningsindustrien såvel i konstruktionsmæssig som teknologisk henseende hedder det bl.a. i artiklen i JANE "DEFENCE WEEKLY".

Nyt amerikansk flerformåls amfibiekommandoskib

USS WASP (LHD-1), den første enhed i en ny klasse af amerikanske flerformåls amfibiekommandoskibe, blev 19. september navngivet ved Ingalls værft.

Det 40.000 tons store skib (en videreudvikling af den tidligere TARAWA-klasse) er det første amfibie kommandoskib specielt

konstrueret til at medføre LCAC luftpudelandgangsfartøjer og AV-8B HARRIER II STOVL-fly. Skibet vil endvidere i fuld skala kunne medføre flåde- og marinekorpshelikoptere, konventionelle LCM og LCU landgangsfartøjer samt LVJP-7 amfibie landingskøretøjer.

I amfibieangrebsoperationer vil WASP medføre en blanding af 30 angrebs- og transporthelikoptere (AH-1T COBRA, UH-1N HUEY, CH-46 SEA KNIGHT, CH-53D SEA STALLION, CH-53E SUPER STALLION) samt 6-8 HARRIER fly. Der er underbringelse til en troppestyrke på 1870 mand samt en besætning på 1080. WASP vil indgå i den amerikanske flåde i begyndelsen af 1989. Littons Værft har kontrakt om bygning af den 2., 3. og 4. enhed af klassen (LHD2-ESSEX, LHD3-KEARSAGE og LHD4).

Den amerikanske flåde planlægger tentativt 11 enheder af klassen skriver "MILITARY TECHNOLOGY".

Bremen-klassen nærmer sig fuldendelsen

Den 8. og sidste enhed af Forbundsmarinens fregatter af BREMEN-klassen, LÜBECK, der blev kølstrakt ved Thyssen Nordsee-werke 5. juni, blev i oktober søsat og forhalet til Bremer Vulcan Værft i Bremen for udrustning. Dette værft forestår også den totale konstruktion af enhed nr. 7, AUGSBURG, der blev søsat 27. september skriver "MARITIME DEFENCE".

M.M. Telling

*CUSOK, KA J.F. Børks tale ved Kommando-
strøgningen i de to fregatter*

Det er i god overensstemmelse med Flådens gamle traditioner at holde nytårsparader ude omkring ved tjenestestederne - og dér at gøre status.

Det er måske lidt usædvanligt at samle næsten hele flåden - næsten fordi vi i sagens natur må undvære Inspektionsskibseskadren, marinedistrikterne og de enheder, der i dette øjeblik passer deres vanlige dont på havet - men det er også et nytårsskifte af stor betydning for Flådens fremtid, og en helt usædvanlig dag idag, hvor vi skal stryge kommando i fregatterne PEDER SKRAM og HERLUF TROLLE.

Da jeg for 3 1/4 år siden - forud for den forsvarsordning vi nu har levet under i 3 år, og som nu er udløbet uden et nyt forlig - tiltrådte som chef for Søværnets operative Kommando sendte jeg et signal til alle mine operative styrker, hvori jeg bl.a. sagde:

"Med oprigtig glæde og store forventninger til samarbejdet med alt personel i Flåden og de operative anlæg i land ser jeg frem til, at vi i fællesskab vil løse de opgaver, der pålægges os".

Jeg sagde også:

"I den parole, som cheferne oplæste for besætningerne i de enheder, der sidste år deltog i paraden i anledning af 40 års dagen for den 29 AUG 1943 udtalte jeg bl.a.:

"I dag - 40 år senere - hvor vi lever og virker i et frit land, der af egen vilje tilsluttede sig og fortsat bekender sig til den vestlige verdens store forsvarsalliance, kan vi fornemme og dele den glæde, danskerne dengang følte.

For 40 år siden lagdes hjørnesteinen til den nye danske flåde, som vi kender den idag.

På baggrund af en bred tilslutning i Folketinget og en udstrakt grad af forsvarsvilje i Danmark har vi i dag en flåde, som nok er talmæssigt uhyre beskeden, og som vi bestemt kunne ønske større, men som alligevel i kraft af moderne teknologi og dansk skibsbygningskunst besidder en kampkraft og en evne til indsats, som vi ikke har oplevet magen til i nyere tid.

Og fordi den ånd og beredvillige indstilling, der prægede Flådens besætninger hin 29 AUG 1943 stadig lever og præger vort virke i dagens flåde, og fordi vi har en kongelig forholdsordre, som vi alle er fuldt fortrolige med, ved vi, at vi aldrig vil komme i en situation som den for 40 år siden.

Det er min klare opfattelse, at vi i dag i den sejlene flåde, repræsenteret ved de skibe, der nu skal dellage i steam past, besidder en demonstreret effektivitet, som der er respekt om, og som bidrager til den troværdighed, hvis formål er at bevare freden".

Og jeg fortsatte i mit signal af 01 OKT 1984 med at sige:

"På denne baggrund er det forstemmende i dag at måtte konstatere, at vi nu i de kommende år skal leve under en ny forsvarsordning, der i ganske særlig grad vil berøve Flåden en væsentlig del af dens kampkraft og evne til øjeblikkelig indsats.

Og det er mere end beklageligt, at de politiske afgørelser vedrørende Flådens fremtidige sammensætning og virke så åbenbart er baserede på fejlagtige fortolkninger af såvel de senere års krigserfaringer som den moderne teknologis muligheder - og dermed på manglende indsigt i moderne søkrigsførelse på et realistisk operativt grundlag.

Dette stiller særlige krav til vor indsats i de kommende år, hvor vi alle må engagere os i det for os uvante: aktivt at deltage i debatten og og udbrede kendskabet til vort virke og vore vilkår, til hvad vi kan og står for, således at fremtidige beslutninger kan træffes på et afbalanceret grundlag.

Men ord alene gør det ikke.

Det er først og fremmest gennem vort målbeviste og dygtige arbejde i det daglige - ombord og i land - at vi skal fastholde og udbygge vor effektivitet og vor professionalisme, og dermed skabe tillid til vort maritime bidrag til at forebygge en krig.

Jeg føler mig helt overbevist om, at vi sammen vil kunne løse disse opgaver, og dermed kunne gentage, hvad Admiral Niels Juel rapporterede den 22 JUN 1678:

"Det kan vi Eders Majestæt forsikre, at aldrig havde Eders Majestæts forfædre bedre flåde, når den er samlet, aldrig var der bedre helbred, og aldrig bedre samdrægtighed.""

Og nu i dag, over 3 år senere, er det med tilfredshed, at jeg kan konstatere, at vi har løst de pålagte opgaver, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at udtrykke min anerkendelse til alle enheder og besætninger for en aldrig svigtende, loyal og målrettet indsats, som ofte gik langt ud over, hvad der måtte forventes - og for en professionel indsats i ordets bedste betydning.

Kravene har været store, for på den ene side skal vi til fuldkommenhed mestre den avancerede teknologi, vi nu besidder, og på den anden side fortsat med indleven og rutine kunne optræde som professionelle sømænd.

Samtidig må jeg desværre konstatere, at midlerne og dermed vor evne til at løse alle vore opgaver er blevet stærkt beskåret gennem årene, og i dag - i hvert fald for en tid - tilføjes en afgørende og meget alvorlig reduktion.

Det er mere end bekymringsfuldt, at det har udviklet sig sådan, men det er også overraskende - overraskende fordi opgaverne for Flåden fortsat foreligger, og endda vokser i takt med udvidelse af territoriale, fiskeri- og økonomiske zoner til søs, og øget omfang af maritime aktiviteter, herunder udnyttelse af havbundens ressourcer, som for Danmarks vedkommende er særligt iøjnefaldende i de nordlige dele af riget og i Nordsøen.

Det er også overraskende, fordi det i den politiske aftale om den forsvarsordning for 1985-87, som vi nu har levet og virket under, siges:

"Forsvarets nuværende formål og opgaver, som de fremgår af Folketingets Forsvarsudvalg's betænkning af 29. april 1982 over de gældende forsvarslove, fastholdes" - med tilhørende kvalificerende bemærkninger om, at det militære forsvar indgår som en del af NATO's integrerede forsvar, og med særlig vægt på samarbejdet i den dansk-tyske enhedskommando og med de medlemslande, der stiller forstærkninger til rådighed for forsvaret i Danmark.

Det siges også i den politiske aftale, at "en vurdering af den sikkerhedspolitiske situation tilsiger ikke ændringer i den nuværende krigsstyrke".

Det er netop dette med ingen ændringer i den nuværende krigsstyrke og en fastholdelse af opgaverne, der for mig er aldeles afgørende - og nu i modstrid med de manglende bevillinger og de mere specifikke indgreb, vi oplever, kulminerende med kommandostrygningen af fregatterne.

Den allerseneste udvikling har ikke medført nogen ændring i den sikkerhedspolitiske situation i Østersøen. Jeg hilser Generalsekretær Gorbatsjov's og Præsident Reagans initiativ velkomment, men er samtidigt som mange andre mennesker ^{ikke} i tvivl om, at resultatet er fremkommet som følge af NATO's dobbeltbeslutning og stadig evne til at stå fast - og det bør vi tage ved lære af, som vi altid bør tage ved lære af historien.

Vi bør derfor i Danmark - som i NATO - være specielt opmærksomme på den konventionelle balance i Østersøområdet, hvor Sovjetunionen og Warszawa-pagten foretager en markant kvalitativ forbedring - og iøvrigt fortsætter med krænkelserne af vort neutrale broderland Sverige - mens vi, eensidigt, reducerer vort indsatsberedskab.

Der har været lyspunkter ind imellem, og de skal selvfølgelig med i vurderingen idag. En tilføjelse til det nu udløbne forsvarsforlig forrige sommer medførte et køb af 3 norske ubåde, som vil tilgå næsten i takt med udfasningen af de resterende DELFINEN klasse, og det er naturligvis meget værdifuldt, at myten om ubådes sårbarhed blev kulet ned, og at vi fastholder dette særlige kamppotentiel som et led i det maritime forsvar i dybden.

Fire nye inspektionsskibe til Grønland og Færøerne er netop bevil-
liget og den første serie STANDARD FLEX 300 patruljefartøjer er også på vej
ind - som en sen og hårdt tiltrængt afløsning af bevogtningsfartøjer, tor-
pedobåde og minestrygere. STANFLEX repræsenterer - som korvetterne for nogle
år siden - en nytænkning, der bringer os på forkant af den teknologiske ud-
vikling, men lad mig slå fast endnu engang, at de er ikke tænkt som en
erstatning for større, versatile enheder, som er rygraden i Flådens løsning
af alle opgaverne.

Når jeg anvender udtrykket "endnu engang" tænker jeg ikke på, at
jeg selv har fremført mit syn på behovet for såkaldt større enheder igen og
igen, men også på, at dagbladet Fædrelandet den 14 JAN 1987 skrev: "Fordi
Danmark er lille, går det ikke an at bygge vore skibe efter det samme prin-
cip, som man anvender, når man vil købe møbler til dukkehuse".

Men lyspunkterne kan langt fra opveje den alvorlige nedskæring i
Flådens bemanning, aktivitetsmønster og indsatsberedskab, som tog drastisk
fart sidste år, og nu medfører, at vi for en ikke fastsat periode oplægger
fregatterne. Der er for mig at se tale om en reduktion, som jeg ikke har op-
levet magen til i mine snart 45^{år} i marinen, og reduktionen, som øges lidt i det
kommende år, kan kun imødegås ved tilførsel af forøgede bevillinger. Det er
derfor meget tilfredsstillende, at fregatternes bevarelse er med i regerin-
gens oplæg til et nyt forsvarsforlig.

Jeg kan måske bedst illustrere denne dystre udvikling ved at nævne
at den permanente deltagelse af enheder i vor nationale DANEX øvelse er fæl-
det som følger:

- i 1985 19 skibe med 1022 mand
- i 1986 17 skibe med 870 mand
- i 1987 12 skibe med 572 mand.

De dybe indhug i fregatternes og de stor minelæggerses bemanning
har - trods høj moral og dygtig indsats i besætningerne - medført forståelig
ængstelse for fremtiden og tilhørende øget afgang af personel - til hjem-
sendelse eller civilundervisning - og en ond cirkel er skabt.

Ved min briefing af forsvarsudvalget ultimo NOV 87 måtte jeg med-
dele, at ud over den officielt iværksatte nedskæring i den sejlene Flåde i
1987 på 300 personelnormer havde vi - ifølge dagens FORPAS-udskrift - en
yderligere mangel på 120 personer.

Det er en udvikling, hvis meget alvorlige konsekvenser synes upåagte-
de uden for forsvarrets rammer, og som vi alle må medvirke til at stoppe.

Det paradoksale i situationen er nok, at den danske befolkning
reelt ønsker, at vi har en Flåde - en Flåde til faarvandsovervågning og
hævdelse af vor suverænitet, en Flåde om hvilken det er kendt, at den med

sin kommandoorganisation, kommunikation og tilstedeværelse i fredstid løser mangfoldige opgaver af samfundsmæssig karakter - jeg nævner i flæng sørednings-tjeneste, fiskeriinspektion, miljøopgaver, assistance til skibsfarten, sø-opmåling med meget mere, og endelig en Flåde som i et snævert samarbejde med vore allierede og ikke mindst den vesttyske Flåde virker til forebyggelse af kriser og krig.

Der er utallige vidnesbyrd om en sådan dansk holdning, og jeg erindrer nogle af avisernes ledere efter vor hurtige og håndfaste ~~reaktion~~ en formodet undervandsaktivitet i Isefjorden i DEC 1984.

Berlingske Tidende skrev bl.a. "Enhver krænkelse af territoriale rettigheder er utålelig. Et militært beredskab er ikke til pynt. Det skal anvendes, når der er brug for det."

Jyllands-Posten skrev: "For omverdenen har episoden demonstreret, at det danske forsvar er parat til at handle med hurtighed i den givne situation."

Og dagbladet Aktuelt skrev: "Men selvfølgelig måtte Flåden sættes ind i eftersøgning af den formodede ubåd, eller hvad der nu kan optræde af gådefulde apparater og fartøjer."

Holdningen er ikke ændret siden da. Jeg finder det bemærkelsesværdigt og som et håb for fremtidens erkendelse for behovet af en alsidigt sammensat Flåde til løsning af en maritim nations mange opgaver, at det fri Aktuelt for knap 14 dage siden, den 22 DEC 1987, i sin leder under overskriften "Der skal sejles" bl.a. skrev: "At antyde, at det ikke er et dansk problem at sikre fri sejlads i internationalt farvand, er ansvarsløs, national egoisme." Og senere i lederen siges det: "Danmark er ikke længere en verdensmagt på havene, og der er nok umiddelbart uoverkommeligt for os at sende egne, selvstændigt opererende krigsskibe til Golfen. Men i sidste ende er der tale om en forpligtelse, vi ikke bør unddrage os."

Som formentlig mange danske har også jeg fundet inspiration i H.M. Dronningens seneste nytårstale. Dronningen udtalte bl.a.: "Vi skal tro på vort eget værdi tro på at vi betyder noget - og som danskere" og tilføjede: "Derfor tør vi fejre fortidens bedrifter".

For os i den danske flåde er disse ord særligt aktuelle idag, hvor vi nu med en sær blanding af sorg og harme oplever at tidernes uforstand har bragt det derhen, at vi i hvert fald for en tid skal stryge kommando i fregatterne PEDER SKRAM og HERLUF TROLLE. Disse enheder har i det senest forløbne år trods bemandingsproblemer endnu engang under øvelser og mønstre demonstreret deres overlegne kapacitet, og vi berøver temporært Flåden en væsentlig del af dens indsatsberedskab og evne til løsning af samtlige påhvillende opgaver incl. deltagelse i NATO's stående Atlanterhavsstyrke.

Vi gør det i mindet om fortidens bedrifter - ikke alene i de hundrede år, hvor fregatter i Flåden har bidraget til, at vi tør fejre disse bedrifter, men især i erindringen om, at vore to nuværende navnkundige fregatter i en ganske særlig grad har skabt betydelig respekt hos vore allierede om den danske Flådes professionelle stude og evne til at være en militært troværdig partner.

Men vi stryger også kommandoen i en tro på vort eget og den danske Flådes værd, en tro på, at nedgangstiden får en ende, og at vi atter vil få midler til at leve op til at bemane fregatter og minelæggere i forsvarligt omfang, og en tro på erkendelsen af vort nationale behov for at genindtage pladsen som et ligeværdigt medlem af historiens største alliance til bevarelse af fred og frihed i verden.

Skal jeg sammenfatte disse betragtninger over denne skelsættende dag i Flådens nyere historie, gør jeg det bedst med digteren Axel Juel:

Fra Mindernes Morgen vi møder vor Daad:
dér stævned i Gryet en Vikingebaad
frem gennem Morgenrøden
Mærkesmanden i Løftningen stod,
spejded med frygtløse Øjne imod
Sejrens lod eller Døden

Nu stiger i Fjorde, i Bælter og Sund
de vagtsomme Øjne fra Vandenes Bund,
fra Dybets usynlige Flaade -
nu tages de skjulte kræfter i Brug,
Dannebrog breder sin ældgamle Dug
i Bølgen fra Undervandsbåde

Svinder der Skønhed - vi skaber en ny
og gemmer den gamle med Fortidens ry
i Mindernes manende vrimmel;
se, højt over Døgnenes Dag og Nat
sejler en gammel prægtig fregat
under den evige himmel:

Minder vi har, som skal evigt bestå,
Stolthed, der løfter os, nu vi er små
og har kun så lidet at nævne;
er det med Storheden ringe bevendt -
den gamle Fregat kan vi være bekendt
i Verdenshistoriens Stævne.

Jeg har ofte hævdet - og fundet forståelse for - at Flådens
tarv også er personellet's tarv. Vi kan kun trives, når vi tror på værdien
af det arbejde vi udfører, og den gerning vi har valgt.

Det er i den ånd at jeg - trods alle vore øjeblikkelige genvordig-
heder - ønsker den danske Flåde, og dermed jer alle og jeres kære, et godt
nytår.